

Școala Gimnazială, comuna Podenii Noi

Prof. Nedelcu Iuliana

MULTICULTURALITATEA

De ce oamenii sunt diferiți

Mulți oameni care trăiesc în țara noastră au venit din alte țări. Acesta este un lucru bun, deoarece, acum sunt mulți oameni diferiți care trăiesc împreună.

Amestecul unor oameni diferiți care trăiesc împreună se numește diversitate.

ROLUL ȘCOLII ÎN EDUCAȚIA MULTICULTURALĂ ȘI INTERCULTURALĂ AL ELEVILOR

Educația în perspectiva deschiderii către valori multiple reprezintă un demers pe deplin justificat, întrucât vizează o mai bună inserție a individului într-o lume spirituală polimorfă și dinamică. Acest demers formativ vine atât în întâmpinarea dezideratelor individualității, prin valorizarea unor trăsături particulare, unice, ce merită a fi recunoscute sau amplificate, cât și în profilul societății, asigurându-i un anumit grad de coerență, solidaritate și funcționalitate. Solidaritatea comunitară este potențată prin felul cum se gestionează reproducerea marilor simboluri în interiorului spațiului socio-cultural respectiv, dar și prin modul cum este reglată deschiderea spre alte formațiuni socioculturale.

Noțiunea de educație multiculturală desemnează totalitatea programelor educaționale ce răspund necesităților impuse de coexistența într-un mediu multiethnic. Scopul educației multiculturale este de a facilita acomodarea grupurilor etnoculturale minoritare și, în aceeași

măsură, acomodarea și deschiderea societății majoritare la modelurile culturale specifice grupurilor minoritare. Programele educaționale multiculturală sunt fundamentate pe principiul diversității culturale și a deschiderii societății contemporane; educația și predarea interculturală sunt menite să concentreze atenția elevilor spre propria identitate, cât și spre valorile umane universale, egalitatea oportunităților educaționale pentru toate grupurile din interiorul societății. Educația multiculturală este considerată a fi, prin demersurile antirasiale, antixenofobe, antidiscriminative și de relativizare a culturilor existente, garantul unei societăți multiculturală viabile, factor de stabilitate democratică și de diminuare a conflictualității.

Educația interculturală presupune o nouă abordare a orizontului valorilor. Problemele care se pun acum sunt cele legate de negocierea valorilor, de interpretarea lor, de juxtapunerea și complementaritatea lor. Din recunoașterea egalității valorice a culturilor nu trebuie trasă concluzia că toate sunt la fel și că dispar unele diferențe sau chiar divergențe. Școala trebuie să releve și să cultive aceste diferențe, revalorizând noile expresii culturale în contextul mai larg, al comunității în care fiecare își găsește locul potrivit.

Obiectivul principal al educației interculturală rezidă pregătirea persoanelor pentru a percepe, accepta, respecta și experimenta alteritatea. A face educația interculturală presupune ca însuși procesul educațional să se realizeze într-un mediu interacțional, prin punerea alături sau față în față a purtătorilor unor expresii culturale diferite.

Multiculturalismul european este o bogăție potențială cu condiția să nu diminueze sau să anuleze identitate fiecărei culturi, și se poate converti într-un veritabil interculturalism. Politicile educative și culturale se cer a fi deschise nu numai în ceea ce privește valorile naționale, ci și cele internaționale, căci cooperarea economică și politica a devenit imposibilă dacă nu se aliază cu spiritul de comprehensiune și cooperare în domeniile culturii și educației. O educație aptă să se fondeze pe diferență și să se deschidă în fața diverselor valori este singura capabilă să răspundă nevoilor Europei de astăzi și de mâine.

Sarcina școlii de astăzi este de a forma elevilor o conștiință europeană. Încă din clasele primare se impune cultivarea respectului și solidarității față de cultura altor popoare. În acest sens, însă elevii trebuie în primul rând centrați cultural, trebuie să cunoască foarte bine valorile propriei culturi, ca apoi să fie în stare a primi informații despre o altă cultură. Așadar, rezultă că „școala trebuie să fie mai întâi culturală și apoi interculturală. Trebuie mers spre intercultural prin cultural.”

Educația inter și multiculturală se constituie în noi dimensiuni ale educației, destinate formării la școlari a unei conștiințe europene, cultivării respectului și solidarității față de cultura altor popoare, dezvoltarea unor comportamente și atitudini inter și multiculturale, implicând simultan afirmarea fiecărei culturi cu normele sale specifice, dar și deschiderea către alte culturi, în perspectiva constituirii unei noi civilizații comune.

Conceperea și abordarea educației din această dublă perspectivă duce la formarea unor comportamente specifice:

- aptitudinea de a comunica eficient;
- întărirea respectului de sine și al altora;
- toleranță față de opiniile diferite;
- adaptarea continuă la diversitatea cultura;
- fructificarea diferențelor culturale și a valorilor spirituale, locale și generale, în beneficiu personal și social;
- recunoașterea egalității valorice a culturilor.

Educația incluzivă și oportunități reale de învățare

Se estimează că în întreaga lume există 240 de milioane de copii cu nevoi speciale. La fel ca toți copiii, au ambiții și visuri pentru viitorul lor. Au nevoie de o educație de calitate pentru a-și dezvolta abilitățile și a-și atinge potențialul.

De cele mai multe ori, se confruntă cu bariere persistente în calea educației, care provin din discriminare, stigmatizare și eșecul obișnuit al factorilor de decizie de a accepta dizabilitatea în serviciile școlare.

Educația incluzivă înseamnă oportunități reale de învățare pentru grupurile care au fost excluse în mod tradițional - nu numai pentru copiii cu dizabilități, ci și pentru vorbitorii de limbi minoritare.

Sistemele incluzive apreciază contribuțiile unice pe care elevii din toate mediile le aduc în clasă și permit grupurilor diverse să se dezvolte unul lângă altul, în beneficiul tuturor.

Ce este practica incluzivă?

Practica incluzivă poate fi definită drept atitudinile și metodele care asigură accesul tuturor elevilor la învățământul general. Toată lumea se străduiește să se asigure că toți elevii se simt bineveniți și apreciați și că primesc sprijinul potrivit pentru a-și dezvolta competențele și a-și atinge obiectivele. Atunci când educația este cu adevărat incluzivă, aceasta poate fi benefică pentru toți elevii, nu doar pentru elevii cu dizabilități.

Filosofia educației incluzive printre elevi

Filosofia educației incluzive trebuie să se răsfrângă asupra tuturor dimensiunilor din cadrul vieții școlare.

Dimensiunea culturală - Toți membrii din cadrul instituțiilor școlare trebuie să se ghideze după dezideratul comun al școlii incluzive, iar acest lucru poate fi văzut foarte ușor în modul de abordare la nivel de instituție școlară.

Dimensiunea strategică – Epicentrul culturii școlare și dezvoltării strategiilor viitoare ale școlii trebuie să aibă la bază filosofia educației incluzive. Acest lucru poate lua naștere prin adoptarea unor strategii care să vizeze implicarea tuturor elevilor în activități comune, ce au ca scop consolidarea relațiilor dintre aceștia.

Strategiile vizează capacitatea de rezolvare a problemelor din viața cotidiană a copiilor, având la bază un spirit cooperant și solidar.

Dimensiunea practică are în vedere aplicarea la nivelul clasei de elevi și la nivelul școlii per ansamblu a tuturor strategiilor ce vizează incluziunea copiilor indiferent de apartenență etnică sau socială, religie, naționalitate sau deficiență.

5 metode-cheie în construirea unui climat incluziv în sala de clasă

1. Cunoaște elevii și lasă-i și pe ei să te cunoască pe tine

Stabilirea unei legături cu elevii necesită timp, dar putem începe chiar cu primele zile de școală. Creând oportunități pentru ca elevii să vă împărtășească interesele, provocările și aspirațiile lor, dar și invers, se creează o legătură care poate continua să crească. Gândiți-vă la ceea ce a funcționat pentru tine în trecut și la ceea ce nu a funcționat; ce puteți face în mod constant pentru a vă conecta cu fiecare elev?

2. Creează un spațiu sigur pentru ca elevii să împărtășească valori cheie în procesul de incluziune

Elevii au nevoie, de asemenea, de timp explicit pentru a stabili conexiuni cu colegii lor. Împărțiți în mod regulat elevii în noi grupuri mici și folosiți strategia "Văd, gândesc, mă întreb" pentru a digera ceva despre care au învățat sau un eveniment de actualitate care ar putea fi în mintea lor.

Prin modelarea modului în care ar trebui să funcționeze acest lucru și prin crearea unor norme de grup, elevii pot avea conversații fructuoase care să dezvolte empatia și să împărtășească opinii diferite într-un mod respectuos. Consolidarea abilităților socio-emoționale, cum ar fi empatia, recunoștința și compasiunea, în sala de clasă încurajează interacțiunile pozitive între elevi.

3. Planifică procesul didactic într-o varietate de moduri

Există din ce în ce mai multe dovezi care arată că lecțiile gamificate influențează în mod pozitiv implicarea elevilor. Pentru a apela la diferite stiluri de învățare, reimaginați lecțiile existente, în special cele care au senzația că sunt încărcate de prelegeri, cu videoclipuri noi, cărți și activități digitale, care să încurajeze o învățare activă. Un studiu realizat de Canadian Journal of Action Research, care a comparat implicarea elevilor cu lecțiile gamificate față de lecțiile tradiționale alternative, a constatat că elevii au prezentat scoruri medii mai mari în clasă atât pentru concentrare, cât și pentru atenție în timpul învățării bazate pe jocuri digitale.

Un conținut de învățare variat, care face apel la diferite interese ale elevilor, la diferite metode și strategii este la fel de esențial ca și stilul de instruire. Oferiți elevilor șansa de a învăța despre provocările societății, istorie, echitate și egalitate, dar și despre evenimente actuale prin diferite mijloace și faceți ca unitatea să culmineze cu un proiect bazat pe echipă.

4. Alegeți literatură care să sublinieze importanța incluziunii

O parte a predării sensibile la cultură include oferirea elevilor de povești și opere literare care evidențiază experiența umană. Includeți povești despre diferite culturi, etnii, refugiați, precum și povești care includ explicații despre diferitele deficiențe.

Cărți care îndeamnă la incluziune

Iată o listă de cărți care promovează incluziunea, utilă pentru biblioteca clasei:

Cărțile prezentate fac parte din seria „Vreau să înțeleg”.

Sunt nou în cartier

Prezintă povestea unui copil și a familiei lui care trec prin experiența emoționantă a mutării. Această carte se adresează copiilor cu vârsta peste 4 ani și este un instrument bun pentru a iniția comunicarea dintre părinți și copil. Oferă copilului posibilitatea să vorbească despre sentimentele lui referitoare la mutare, fie că sunt bune sau rele. Nu în ultimul rând, îl ajută pe copil să privească cu alți ochi noul copil mutat în cartier sau colegul proaspăt mutat în sala de clasă.

Am hipoacuzie, dar nu este un obstacol

Scopul acestei cărți este acela de a recunoaște existența hipoacuziei și a deficienței de auz în rândul copiilor, în timp ce explorează câteva adevăruri, precum și resurse disponibile pentru persoanele cu deficiență de auz. Promovează înțelegerea și acceptarea copiilor care au diverse probleme de auz, prin eliminarea oricărei discriminări.

Am dislexie, dar învăț cu entuziasm

Cartea prezintă povestea unei fetițe care avea dificultăți de scriere și citire. Se adresează copiilor cu vârsta peste 5 ani, pentru care va fi mai ușor să empatizeze și să vină în ajutorul unei persoane care întâmpină astfel de provocări.

Și eu pot! La fel ca tine, pot face aproape orice!

Copilul din această poveste trebuie să stea într-un scaun cu rotile. Uneori, se simte rău pentru că colegii săi de clasă nu-l implică în activități. Într-o zi, urmărindu-și prietenii jucând baschet, are o idee. El decide că, chiar dacă e într-un scaun cu rotile, și el poate învăța să joace.

Am ADHD, dar învăț să-l controlez!

Cartea prezintă povestea unui copil care are ADHD - tulburare de deficit de atenție. Copilul este perceput ca fiind indisciplinat și incapabil de a urma instrucțiuni. Copiilor le va fi mai ușor să identifice această tulburare și să fie poate, un pic mai atenți și înțelegători cu colegii lor.

5. Împărtășiți poveștile cu tematică incluzivă sau aduceți un invitat extern care să vorbească despre asta

Potrivit unui articol publicat în *Economics of Education Review*, atunci când elevii se pot identifica cu originea rasială sau etnică a unui profesor sau a unui vorbitor invitat, este mai probabil ca aceștia să aibă performanțe mai bune și să fie mai implicați, deoarece văd un potențial model de rol sau mentor în acea persoană. Prin invitarea unui vorbitor, le oferi elevilor acces la o experiență de învățare autentică pe care altfel nu ar putea să o aibă niciodată.

Strategii care susțin incluziunea în sala de clasă

Strategiile incluzive permit elevului cu nevoi speciale să participe la experiențele de învățare echitabile, asemeni celorlalți colegi. Acest lucru se realizează prin efectuarea de ajustări în ceea ce privește modul de evaluare sau de învățare.

Ajustările la predare, învățare și evaluare nu ar trebui să aibă impact asupra judecăților făcute cu privire la rezultatele elevilor. Ajustările în materie de predare, învățare și evaluare pot fi grupate în cinci domenii generale:

1. Calendarul - cantitatea de timp alocată

2. Programarea - momentul în care are loc evaluarea

3. Cadrul - locul în care se realizează evaluarea

4. Prezentare - modul în care o evaluare apare sau este comunicată transparent tuturor elevilor

5. Răspuns - modul în care un elev răspunde la evaluare.

Notă: Se pot utiliza mai multe strategii incluzive.

Școlile incluzive sunt cele mai eficiente mijloace de combatere a atitudinilor discriminatorii, de creare a unor comunități primitoare, de construire a unei societăți incluzive și de realizare a educației pentru toți. Declarația de la Salamanca, UNESCO 1994

CONCLUZII

Realitățile sociale în care trăim se caracterizează prin coexistența în același spațiu a unei diversități culturale: etnice, lingvistice, religioase, de vârstă, de origine socială etc. Adesea diferențele sunt văzute într-o manieră negativă, devenind sursă de conflict și justificare a discriminării. Construirea unei societăți democratice bazată pe valorile democrației trebuie să aibă ca punct de plecare recunoașterea și punerea în valoare a acestor diferențe, ca sursă unică la supraviețuire și coexistență în pace.

Prin educație multiculturală și interculturală derulată în cadrul procesului de educație al elevului/tânărului urmărim ca subiectul să devină:

*persoană deschisă către ceilalți, conștiință de valoarea pe care o au ceilalți și capabilă să contribuie la dezvoltarea comunității din care face parte;

*o persoană care construiește relații cu ceilalți, în spiritul solidarității și al toleranței;

*o persoană care dorește să comunice și caută soluții de rezolvare a problemelor, împreună cu ceilalți;

*o persoană care are principii de viață, capabilă să dialogheze cu ceilalți, să trăiască împreună cu ceilalți într-un climat de respect, solidaritate și acceptare a diversității;

*o persoană care știe să se integreze responsabil în comunitate;

*o persoană integrată în cultura poporului său, în același timp deschisă spre alte culturi, capabilă să accepte și să-i respecte pe ceilalți.

Înșușirea unor elemente de educație multiculturală, dobândirea unor deprinderi, atitudini și comportamente bazate pe toleranță și respect reciproc constituie paliere reale de inserție comunitară și socială a tuturor indivizilor.

BIBLIOGRAFIE

- 1)Cucoș, C., *Pedagogie*, Editura Polirom Iași, 2006
- 2)Salade, D, *Dimensiuni ale educației*, EDP București, 1998
- 3)Văideanu, G, *Unesco 50 –Educație*, EDP București, 1996
- 4)Voinea, Maria; Bulzan, Carmen, *Sociologia drepturilor omului*, Editura Universității București, 2004.